

پرسه در تاریخ روزنامه نگاری

ناصرالدین پروین

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه: پروین، ناصرالدین ۱۳۲۴

عنوان و نام پدیدآور: پرسه در تاریخ روزنامه نگاری

مشخصات نشر: تهران: ماهریس، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۵۳۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۲۹-۸۷-۰

موضوع: روزنامه نگاری - ایران - تاریخ

موضوع: History - Iran - journalism

رده بندی کنگره: ۵۴۴۹pn

رده بندی دیویی: ۰۷۹/۵۵

شماره کتاب شناسی ملی: ۵۷۶۵۳۱۲

پروسه در تاریخ روزنامه نگاری

ناشر: انتشارات ماهریس

طراحی و تولید: آتلیه ماهریس

چاپ متن: هوران، صحافی: معرفت

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۷۹۰۰۰ تومان

دفتر انتشارات

میدان انقلاب - خیابان کارگر جنوبی

طاع لبافی نژاد، شماره ۲۶۶

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۲۱۵

www.mahris.com

[@mahris](https://www.instagram.com/mahris)

[@ketabfarhang](https://www.instagram.com/ketabfarhang)

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای انتشارات ماهریس محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن

(چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست

۹	پیشگفتار
	بخش اول: پیشگفتار
۱۳	روزنامه‌های به زبان فرانسه در ایران
۲۳	خدمات مطبوعاتی استاد صفا
۳۱	درباره‌ی کاربرد زبان محاوره در روزنامه‌ها و صرفی روزنامه‌ی شرافت
۵۳	نگاهی به منابع تاریخ روزنامه‌نگاری ایرانی و فارسی
۷۹	فعالیت‌های مطبوعاتی حبیب‌الله آموزگار
۸۳	پیش از باباشمل
۹۳	کتابفروشی، روزنامه‌نگاری، روزنامه‌فروشی
۱۰۹	ارتباط‌های اجتماعی و جنبش مشروطه‌خواهی
۱۱۷	گستره‌ی روزنامه‌نگاری در جنبش مشروطه
۱۳۵	جدال مشروطه و استبداد در روزنامه‌های شهرستانی
۱۲۹	مشیرالدوله و روزنامه‌ها
۱۴۱	روزنامه‌های سید ضیا
۱۶۵	روزنامه‌های دو قلو
۱۷۱	«درآمدهای جنبی» روزنامه‌نگاران قدیم

- ۱۸۷ فوق العاده، فوق العاده
- ۱۹۵ تاریخچهٔ پیایندهای حقوقی و قضایی ایران (۱۳۵۷-۱۳۴۹ خ)
- ۲۲۹ ناظر شرعیات و ممیزی شرعی (۱۳۰۷-۱۳۰۱ خ)
- ۲۴۱ نخستین روزنامه‌های چپ‌گرای ایران
- ۲۶۱ روزنامه‌های مشروطهٔ دوم و کاربرد ترکی آذری
- ۲۷۹ پانصد نگاری‌های ماندگار افشار
- ۲۹۳ هفتاد: عبدالله والا مدیر تهران مصور
- ۲۹۷ استفاده از کتاب «امتحانی» برای چاپ روزنامه!
- ۳۰۱ دانشنامهٔ مطبوعات ایران
- ۳۰۵ مادر شاعر و روزنامه‌نگار، یمین بهبهانی
- ۳۰۹ یکصد سال پس از تاریخ تولد - براون
- ۳۱۹ درباره‌ی فهرست توصیفی هجده جلد، بهارا
- ۳۲۷ پنجمین شماره‌ی مطبوعات بهارستان
- ۳۳۱ «تألیف» خمّامی زاده بر پایهٔ صورت جراید رابینو
- ۳۳۷ مطبوعات بهارستان
- ۳۴۱ تشویق جاعلان کتاب در دانشگاه اصفهان
- ۳۴۵ از یغما و یغمایی

بخش دوم: بیرون از ایران

- ۳۵۱ نقش شیر و خورشید در روزنامه‌های هند و افغانستان و زنگبار
- ۳۵۵ نخستین روزنامه‌های افغانستان
- ۳۷۱ نقش محمود طرزی در بیداری زنان افغانستان: سراج الاخبار و ارشادالنسوان
- ۳۸۳ روزنامه‌های فارسی برون مرزی و جنبش مشروطیت
- ۳۸۹ کهن‌ترین روزنامه‌های فارسی زبان جهان

- روزنامه نگاری یهودیان بخارا ۳۹۳
- علی زاده، پاسدار پارسیگویی در فرارود ۳۹۹
- جنگ اول جهانی و ارگانهای فارسی انگلیسی ها در عراق ۴۱۹
- برآمدن امیر حبیب الله کلکانی در افغانستان و روزنامه های دوره ی او ۴۳۷

فصل ششم: سوم: رسانه های دیداری - شنیداری

- تاریزیون عمومی و پاسداری از «وحدت اجتماعی» ۴۶۵
- تحلیل زبان عامه یانک نهران به فارسی زبانان ۴۷۱
- جلوه هایی از ایران خنجرنگ ایرانی در مستند سیتروئن ۴۷۵
- آغاز پخش رادیویی به زبان فارسی (۱۳۱۷-۱۳۲۱) ۴۷۹
- تصاویر ۵۲۱

پیشگفتار

کار منظم و جدی درباره تاریخ روزنامه نگاری فارسی را از ۱۳۵۷ آغازیدم و هر چه بیشتر گذشت، ورم اهداف آن به عنوان زمینه هر گونه پژوهش پیرامون تاریخ دو سده اخیر میهن ما، نه تنها پیوسته و گستره زبان فخیم فارسی افزایش یافت.

تاریخ روزنامه نگاری در قلمرو ایران فارسی، چکیده همه پژوهش هایی است که در این باره انجام داده ام و آن پژوهش ها، هر چند سالی چند ادامه یابد. از کتاب شش جلدی، دو جلد انتشار یافته و جلد های دیگر در دست انتشار است.

در سال های دراز تهیه و تدوین تاریخ، کارهای پایداری جنبی متعددی نیز انجام داده ام و بخش عمده آن را به پس از نشر ششمین و آخرین جلد آن کتاب و انهاده ام. آنچه در این فاصله قابل عرضه به دوستداران این عرصه است، مقاله هایی است که پیرامون تاریخ روزنامه نگاری نگاشته ام و در نشریه های پژوهشی داخلی و بیرون چاپ شده و یا به گونه سخنرانی و برنامه رادیویی به آگاهی علاقه مندان رسیده است.

باید یادآور شوم که با توجه به استقلال هریک از مقاله ها و زمان نگارش آنها، تکرارهای ناگزیری در پاره ای از مقاله ها و یا نسبت به دو جلد انتشار یافته تاریخ روزنامه نگاری ایرانیان و دیگر پارسی نویسان دیده می شود. افزون براین، پس از گذشت زمانی دراز از نگارش و چاپ دو یا سه مقاله که در این مجموعه دیده می شود،

نکته‌های تازه‌یی در همان باره یافته‌ام؛ اما ترجیح دارد مقاله به همان صورت نخست چاپ شود.

نوشتارها در مجله‌های مختلفی به چاپ رسیده‌اند که با توجه به در دست داشتن عین آنها، به تاریخ انتشار در آخر هر نوشتار بسنده شد.

آن‌که روش من است، در هر زمینه‌ای همه ارجاع‌ها را بی‌کم و کاست و نظر شخصی نشان داده‌ام و امیدوارم این روش و دیگر انگارهای اخلاقی، جایگزین گونه‌های انتقاد، سرقاتی شود که شوربختانه شاهد رواج رو به افزایش آنیم.

افزون براین، خبر را وادار همه کسانی می‌دانم که در زمینه تاریخ دو سده اخیر و به ویژه رسانه‌ها، کوشش و کوششی از خود نشان داده‌اند. نیز، از دوست گرمی آقای مهندس مجید بدرکوهی مدیر داندان نشر ماهریس که با لطف همیشگی با پیشنهاد چاپ روبه رو شدند، سپاسگزارم و موفقیت رونمون ایشان و همکارانشان را در خدمت فرهنگی آرزومندم.

ژنو، خرداد ۱۳۹۸